

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
ТА ОРАТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ ОФЦЕРА**

**Львів
2025**

Реєстраційний номер _____

Розроблено та внесено
кафедрою гуманітарних наук Національної академії сухопутних військ імені
гетьмана Петра Сагайдачного.

Розглянуто на засіданні кафедри гуманітарних наук

____. _____. 2025, протокол № _____

Назва курсу	Культура професійної комунікації та ораторська майстерність офіцера
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Інститут психологічної підтримки персоналу, кафедра гуманітарних наук
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки К Безпека та оборона
Викладач (-і)	
Контактна інформація викладача (-ів)	dolynyuk25@gmail.com
Консультації з курсу відбуваються	щовівторка 15.00-17.00 (каб. 220, вул. Батуринська, 2) авдиторні та онлайн-консультації
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблений так, щоб сформувати в курсантів комплекс теоретичних знань та практичних навичок культури ведення публічної комунікації у професійній сфері, удосконалити навички публічного мовлення для ведення дискусії, бесіди, наради, підготовка та редагування текстів професійного спрямування для публічних виступів. Дисципліна викладається у 3 і 4 семестрах 2 курсу навчання в обсязі 3 кредитів ЄКТС.
Коротка анотація курсу	Курс «Культура професійної комунікації та ораторська майстерність офіцера» побудований з урахуванням специфіки підготовки майбутніх офіцерів. Тому разом із загальними засадами основ ділового мовлення в ньому значна увага зосереджена вивченні культури професійної комунікації військовослужбовця; виробленні навичок культури ефективної взаємодії з підлеглими, колегами, вищим командуванням та цивільними структурами, населенням; на виробленні навичок у курсантів підготувати публічний виступ для різних видів аудиторії й успішно виступати.
Мета і завдання курсу	Під час вивчення навчальної дисципліни «Культура професійної комунікації та ораторська майстерність офіцера» курсанти повинні: використовувати знання з культури професійної комунікації; здобути навички, необхідні для вільного користування мовою; бути здатними проводити ділові бесіди, наради, інтерв'ю; уміти доречно узгоджувати вербальні й невербальні засоби спілкування під час проведення публічного виступу; успішно засвоїти етикет бесіди, наради, інтерв'ю та ділової телефонної розмови.
Література для вивчення дисципліни	Основна 1. Андріянова О. Я. Мовленнєва культура військовослужбовців на сучасному етапі. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки. –Київ, 2019. – 3 (91). – С.98-107. 2. Андріянова О. Я. Уживання військового жаргону в мовленні курсантів. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах, 2019. – С. 5-10. 3. Військова риторика: практикум. Шелюх О.М., Андріянова О.Я., Василько З.С., Панасюк К.В., Чаган О.І. Львів, НАСВ, 2019. 197 с. 4. Культура фахового мовлення : навч. посіб. для самостійної роботи

- студентів нефілологічних спец-стей / укладач В. Підгурська. Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2017. 200 с.
5. Мамич М. В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч.-метод. посіб. 2-е вид., доп. та переробл. Одеса: Фенікс, 2020. 164 с.
  6. Українська мова за професійним спрямуванням. Шелюх О.М., Андріянова О.Я., Василько З.С., Чаган О.І. Панасюк К.В. Львів, НАСВ, 2021. 200 с.
  7. Український правопис : постанова Кабінету міністрів України № 437 від 22 травня 2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>.
  8. Шелюх О.М. Військова риторика. – Львів: НАСВ, 2024. – 204 с.
  9. Шелюх О. Відновлення української військової термінології як одного з чинників національної ідентичності. Зброяря: історія розвитку озброєння та військової техніки. IV Міжнародна наукова конференція 21 лютого 2024 р.: Збірник тез доповідей. Львів: НАСВ, 2024. С. 203–204.
  10. Шелюх О. Сучасна військова лексика: слова породжені війною. «Мова — кордон національної безпеки»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 21 лютого 2025 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2025. 382 с. С. 161-166.

Додаткова література

1. Annis F. C. A Better Model of Leader Development; Repairing the Education Philosophy within Army Leader Developmen. URL: medium.com (last accessed: 28.04.2023).
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – К.: Либідь, 1991. – 254 с.
3. Атисуржик. Вчимось ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської,- Львів: Світ,1994.- 149 с.
4. Білоус М.Н., Сербенська О.А. Екологія українського слова: Практичний словник-довідник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 87 с.
5. Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. – Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2019.
6. Бурячок А., Демський М., Якимович Б. Російсько-український словник для військовиків. – К. – Л.: Варта, 1995. –383 с.
7. Вікрі К. Нетворкінг для інтровертів. Поради для комфортної та ефективної комунікації. – Харків: Віват, 2020.
8. Г'юстон Ф., Флорйд М. Анатомія брехні: колишні офіцери ЦРУ навчать визначати обман. – Харків: Віват, 2019
9. Кехейн А. Взаємодія з ворогом. Як працювати з людьми, які не викликають ні довіри, ні симпатій. – Київ: Лабораторія, 2010.
10. Ліллей Р. Як взаємодіяти з проблемними людьми. – Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2020.
11. Палеха Ю. І.. Ділова етика. – Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2004.
12. Паркер П. Мистецтво збиратися разом. Як організувати змістовну та результативну зустріч. – Харків: Віват,2020.
13. Промови, що змінили світ. – Харків: Фоліо, 2023. – 314 с. (Великий науковий проект)

14. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Київ: Знання.
15. Стахів М. Український комунікативний етикет. – Київ: Знання, 2006.
16. Томан Іржі. Мистецтво говорити. –К., 1989. – 293 с.
17. Феррацці К. Ніколи не їжте наодинці та інші секрети успіху завдяки широкому колу знайомств. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2019.
18. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. – Харків: КСД, 2020.
19. Чепмен Г., Вайт П. 5 мов вдячності у професійних стосунках. Мистецтво мотивації словом. – Київ: Форс, 2019.
20. Шеффер Д., Карлінс М. Як здобути прихильність людей і навчитися впливати на них: поради колишнього агента ФБР. – Харків: Віват, 2019.

Рекомендовані для перегляду й обговорення фільми:

1. «Соловей співає. Доки голос має» (2019): Цей фільм досліджує питання української мови, її місце в суспільстві та історію насадження російської мови в Україні.
2. «Будинок \"Слово\". Нескінчений роман» (2024): Фільм розповідає про письменників Розстріляного відродження та їхню трагічну долю, пов'язану з українською мовою та культурою.
3. «Спадок нації»(2016): Фільм про українську культуру, традиції та мову.
4. «Зима у вогні: боротьба України за свободу» (2015): Документальний фільм про Євромайдан, який підкреслює значення мови у формуванні української національної ідентичності.
5. «Ukrainer. The Movie»: Документальний фільм, який знайомить з різноманітністю та красою української культури та мови.
6. «Кіборги» (2017): Фільм про оборону Донецького аеропорту, який показує мужність та стійкість українських військових.
7. «Червоний» (2017): Екранізація роману Андрія Кокотюхи про боротьбу українських повстанців у повоєнний час.
8. «Донбас» (2018): Фільм розповідає про життя людей на окупованій території, демонструючи наслідки російської агресії.
9. «Крути» 1918 (2019): Фільм про бій під Крутами, де українські студенти та курсанти героїчно протистояли більшовицькій навалі.
10. «Чорний ворон» (2019): Фільм про боротьбу українських повстанців у Холодному Яру під час та після Другої світової війни.
11. «Поводир» (2014): Фільм про трагічну долю українського кобзаря, який втратив зір і став свідком Голодомору.
12. «Земля блакитна, ніби апельсин» (2020): Документальний фільм про життя родини у прифронтовій зоні на Донбасі.
13. «Захар Беркут» (2019): Фільм про боротьбу русичів з монгольською навалою.
14. Снайпер. Білий ворон (2022): Фільм про українського снайпера, який захищає свою землю.
15. Мирний-21 (2023): Фільм про оборону Луганського прикордонного загону.

	<p>Рекомендовані книги й електронні ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зелінський Андрій «Соняхи. Духовність під час війни» (2015) 2. Зелінський Андрій «На ріках вавилонських» (2016) 3. Зелінський Андрій «Вести! Боротися! Перемагати!» (2017) 4. Чех Артем «Точка нуль» (2017) 5. Стрельцова Юлія, Башков Сергій «Понад життя» (2021) 6. Терещенко Олександр «Життя після 16:30» (2018) 7. Терещенко Олександр «Життя після 16:30. Сім років потому» (2021) 8. Пузік Валерій «З любов'ю — тато» (2023) 9. Піддубний Василь «Словник солдатського сленгу своїми словами» (2019) 10. Піддубний Василь «Історії» (2020) 11. Михед Олександр «Котик, Півник, Шафка» (2022) 12. Михайлишин Ігор «Танець смерті. Щоденник добровольця батальйону "Донбас"» (2019) 13. Запека Віталій «Бабах на всю голову» (2022) 14. Зінич Євген "Волонтерські щоденники" (2020) 15. Зіненко Роман "Іловайський щоденник (2017) 16. Михед Олександр. «Позивний для Йова» (2023) 17. «Війна 2022: щоденники, есеї...» (2022)
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	60 годин аудиторних занять, у тому числі 6 годин лекцій, 8 годин групових занять, 44 години практичних і 2 години диференційованого заліку; 30 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>За результатами вивчення навчальної дисципліни «Культура професійної комунікації та ораторська майстерність офіцера» курсанти повинні набути таких результатів, зокрема знати:</p> <p>загальні положення культури професійної комунікації; основні закони риторики та ораторської майстерності; основні вимоги до усного ділового мовлення; основні етапи роботи під час підготовки тексту до публічного виступу; військову термінологію, яка забезпечує високий рівень культури військово-професійної комунікації;</p> <p>уміти:</p> <p>вільно спілкуватися в професійній сфері (усно та письмово) державною мовою з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту; розуміти значення української мови як державної в контексті професійної діяльності військовослужбовця; володіти нормативною українською мовою в усіх формах у межах професійного спілкування; використовувати знання з культури професійної комунікації; готувати й проводити ділові бесіди, наради, інтерв'ю; Узгоджувати вербальні й невербальні засоби спілкування з під час проведення публічного виступу; дотримуватись етикету під час бесіди, наради, інтерв'ю та ділової телефонної розмови.</p>
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль	Залік
Навчальні методи та	Лекції

техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Презентації Дискусії
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	Підсумкове оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: - семінарські й практичні заняття – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50); - залік – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).
Академічна доброчесність:	Очікується, що роботи (тексти виступів) курсантів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших курсантів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності у роботі курсанта є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливим складником навчання. Очікується, що курсанти відвідають усі лекції, практичні та групові заняття курсу. Курсанти мають інформувати викладача про неможливість відвідання занять. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи іспиту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняття «професійна комунікація офіцера». 2. Які основні принципи культури мовлення у військовому середовищі? 3. Чим відрізняється ділове спілкування від неформального? 4. Які бар'єри комунікації найчастіше виникають у військових колективах? 5. Що таке комунікативна компетентність та які її складові? 6. Які особливості невербальної комунікації у військовій діяльності? 7. Яку роль відіграють мовні норми (лексичні, граматичні, стилістичні) у професійному спілкуванні офіцера? 8. Поясніть різницю між «комунікативною культурою» та «комунікативною етикою». 9. Які головні якості мають характеризувати військового оратора? 10. Назвіть основні етапи підготовки публічного виступу. 11. Як правильно структурувати військовий наказ чи промову? 12. Які техніки можна застосовувати для підтримання уваги аудиторії? 13. Що таке логос, етос і пафос у риторичі та як їх використовує офіцер? 14. Як голос і дикція впливають на ефективність виступу? 15. Які методи подолання хвилювання перед виступом? 16. Визначте особливості переконання та впливу у військовій риторичі 17. Які правила ведення службової наради? 18. Як правильно формулювати накази, щоб уникнути подвійного трактування? 19. Які стратегії комунікації застосовуються під час конфлікту у військовому підрозділі? 20. Як офіцеру вибудовувати авторитет через мовлення? 21. Які особливості спілкування з підлеглими, рівними за званням та старшими? 22. Як застосовувати техніку активного слухання у військовій практиці? 23. Які є правила комунікації в міжнародних військових місіях?

	<p>24. Як впливає емоційний інтелект на комунікативну ефективність офіцера?</p> <p>25. Як розвивати власну ораторську майстерність?</p> <p>26. Які вправи допомагають покращити дикцію та голос?</p> <p>27. Як проводити самоаналіз виступу?</p> <p>28. Чому важливо дотримуватися етичних норм у комунікації офіцера?</p> <p>29. Які комунікативні помилки найчастіше допускають молоді офіцери?</p> <p>30. Складіть алгоритм самопідготовки до важливого публічного виступу.</p>
Опитування	Анкета-оцінка з метою оцінювання якості курсу буде надана після завершення курсу

Схема курсу

Кількість годин ауд./самоств.	Тема	Результати навчання	Завдання
10/15	1. Комунікація у професійній діяльності військовослужбовця.	Вивчити основні види фахового спілкування офіцера, його постулати і правила; зрозуміти принципи комунікативного співробітництва у фаховому спілкуванні військового. Опанувати культуру встановлення ділових контактів. Навчитися читати невербальні знаки та керувати ними в професійному мовленні.	Тести, питання, практичні завдання
20/10	2. Колективні форми професійного мовлення. Етика й культура мовлення офіцера.	Усвідомити важливість мовного етикету в комунікативній діяльності військовослужбовця, дотримуватись правил етикету у спілкуванні в різних ситуаціях. Оперувати правилами безконфліктного спілкування у складних випадках професійної комунікації через конфліктні емоційні стани. Засвоїти правила культури управлінського та діалогічного спілкування офіцера (бесіда, інтерв'ю, нарада, дискусія, дебати).	Тести, питання, практичні завдання
6/5	3. Стратегічні комунікації в професійній діяльності офіцера.	Усвідомити важливість стратегічних комунікацій та наративів у військово-професійній сфері. Вивчити і зрозуміти сутність та принципи стратегічних комунікацій, їх основні складові стратегічних комунікацій.	Тести, питання, практичні завдання (доповіді, виступи)
24/10	4. Основи військового красномовства.	Знати основні закони й етапи ораторської діяльності в професійній діяльності офіцера. Уміти готувати текст виступу перед різними видами аудиторії, та гідно його презентувати; бути спроможним ефективно взаємодіяти з аудиторією, долати її опір; бути спроможним узгоджувати вербальні й невербальні засоби під час	Тести, питання, практичні завдання (доповіді, виступи, презентації)

		виступу. Уміти підготувати презентацію для візуалізації інформації й синхронно її використовувати під час виступу.	
--	--	--	--